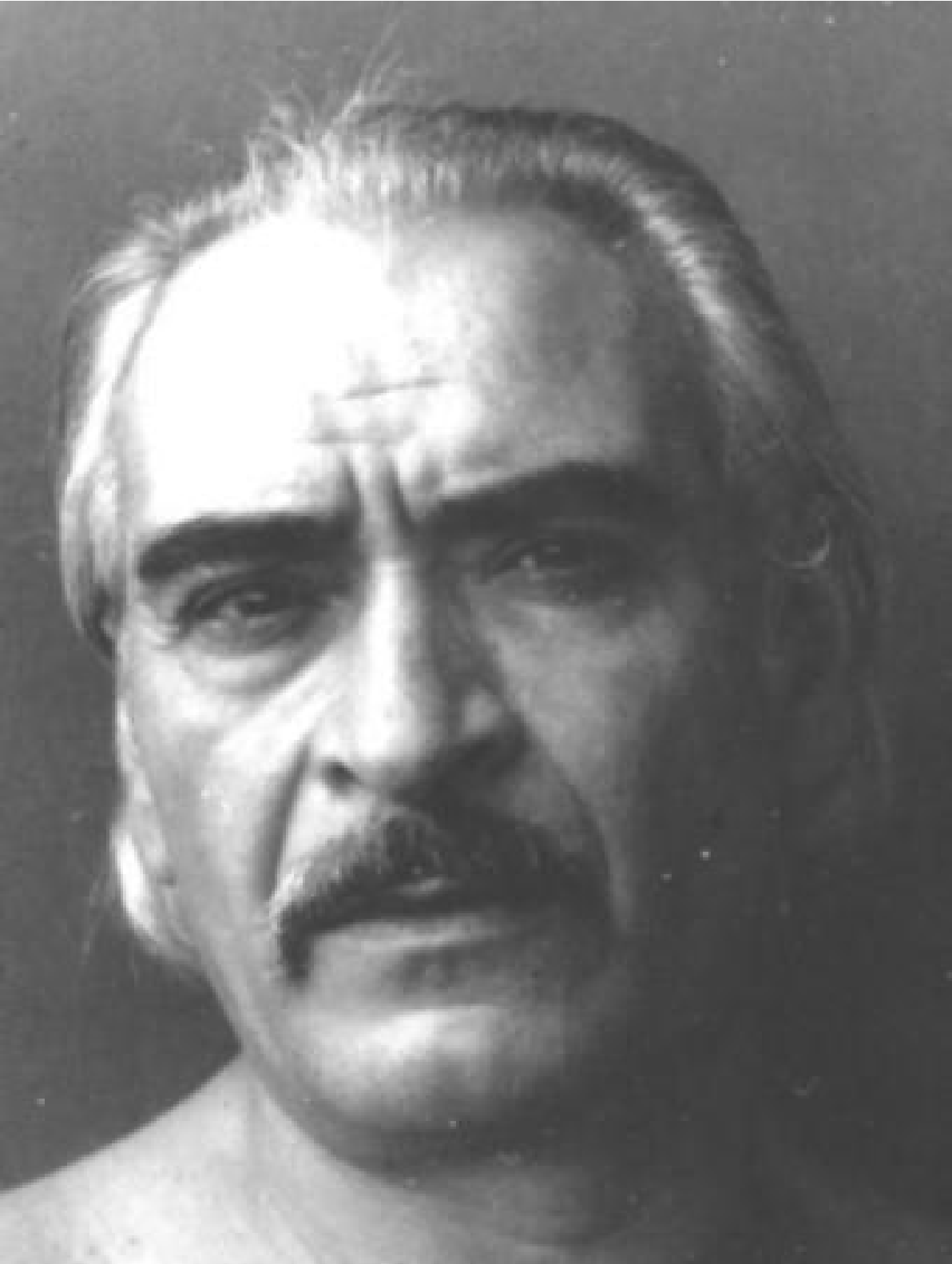

Antonio Téllez Solá (1921-2005)

Poór Péter

2023

Antonio Téllez Solá militáns anarchista, antifasiszta ellenálló, a polgárháború utáni vidéki és városi liberter gerillamozgalom egyik első történésze – a *Rojo y Negro* sorait idézve, „a spanyol maquis Hérodotosza”¹ – volt, ezzel a témával foglalkozó kutatás megkerülhetetlen alakja. Egyike azoknak, akik maguk is aktív résztvevői voltak a földalatti ellenállásnak, ezért nem pusztán külső nézőpontból szemléltek az eseményeket, s nem csupán a könyvtárak és levéltárak porosodó könyveire és iratcsomóira támaszkodva írták egy mozgalom és szereplőinek életrajzát. Téllez a munkáiban megelevenedő figurák közül sokakat személyesen is ismert, elvtársaként és barátjaként tudott, ennél fogva az általa megrajzolt portrék élesebb kontúrák, írásaiból pedig összességében süt a tevékenységük és nem ritkán egész életükre szóló áldozatvállalásuk iránt tanúsított tisztelet és mély megbecsülés. Anélkül, hogy szépirodalmi eszközöket használva hősköltevényeket írt volna, könyvei és tanulmányai lapjairól megannyi bátor és önfeláldozó ember életútja rajzolódik ki az olvasó számára, aki előtt nem lehet kérdés, hogy a bemutatott konfliktusban a szerző szerint kinek az oldalán is volt az erkölcsi igazság.

Antonio Téllez a katalán munkásosztály sarja volt (apja vasúti munkásként dolgozott), amely a maga korában a legszervezettebb és legradikálisabb (főképp anarchista) munkásmozgalmat élte Spanyolországban belül, s ez a körülmény szinte már önmagában predestinálta Téllez bekapcsolódását kora társadalmi küzdelmeibe. 1921. január 18-án született Tarragonában, (korai) politikai érése pedig egybeesett a köztársaság időszakával. A '30-as évek viharos eseményei őt sem hagyták érintetlenül: mindenekelőtt az 1934-es asztúriai bányászfelkelés (és az azt követő véres megtorlás) gyakorolt rá nagy hatást és radikalizálta őt.² A következő nagyhatású eseményt a polgárháború kitörése jelentette, amely Léridában érte, ahol a középiskola első évének elvégzését követően tanoncként dolgozott egy kovácsműhelyben. Mint oly sok későbbi antifrancoista gerilla, ő is csatlakozott a liberter mozgalom ifjúsági szervezetéhez (Federación Ibérica de Juventudes Libertarias, röviden FIJL vagy JJLL), s lehetőségeihez mérten bekapcsolódott az antifasiszta ellenállásba és vele egyidejűleg a társadalmi forradalomért vívott harcba. Az ügyért való elkötelezettségét és militanciáját mi sem példázza jobban, minthogy önként jelentkezett az anarchista milíciába (konkrétan a Los Aguiluchos Hadoszlophoz), de fiatal életkorára való tekintettel kérését elutasították. Mire betöltötte a 18 éves életkort és végre felvételt nyerhetett a fegyveres erőkhöz (a milíciarendszert ekkorra már felszámolták, annak maradékai a republikánus hadsereg keretein belül tevékenykedtek), a polgárháború már végső fázisába jutott, és számára nem sok babér termett, mint ahogy a helyzet általában véve sem kecsegtetett már sok reménnyel a köztársasági oldal számára. Az alakulat, amelyhez csatlakozott, lényegében visszavonulásban volt, s vele együtt Téllez Katalónia 1939. február 10-én bekövetkezett elestével átlépte a spanyol-francia határt, hogy elkerülje a hadifogságba esést és a nagyon is valószínűsíthető megtorlást.³

Sorsa ettől kezdve hasonlóvá vált több százezer honfitársáéhoz, akiket Franciaország valamely internálótáborába zártak. A francia kormány képtelen volt megbirkózni ekkora menekültáradattal, a helyzetet ráadásul tetézte a rá nehezedő külső diplomáciai nyomás éppúgy, mint a rendvédelmi erők részéről megnyilvánuló szándékos visszaélések. Ennél fogva a foglyoknak gyakran kellett szenvedniük a hiányos ellátásból fakadó nélkülözéstől, valamint a táborfelügyelet részéről megnyilvánuló hatalmi önkény különféle formáitól. Magát Téllezt előbb a határ menti prats-de-mollói, majd később a Toulouse-tól északra fekvő septfonds-i táborba internálták. Előbbi afféle tipikus válogató vagy gyűjtőtábor volt, mely kifejezetten a menekültáradat feltartóztatására és az emberek szortírozására szolgált. A tábort kerítés övezte és a helyi rendőri egységek mellett szenegáli katonák őrizték. A helyszínt megtekintő egyik újságíró beszámolója szerint a tábor nélkülözött bármiféle segélyhelyet és mozgókonyhát, az élelmiszerellátás

¹ Antonio Téllez Solá: *the man who taught us that there were some who never gave up* <https://www.katesharpleylibrary.net/wh71v3> (Utolsó letöltés dátuma itt és a továbbiakban: 2022.08.01.)

² Christie, Stuart: *Téllez Solá, Antonio, 1921-2005* <https://theanarchistlibrary.org/library/stuart-christie-tellez-sola-antonio-1921-2005>

³ Villagrasa, Félix: Antoni Téllez i Solá, historiador de la lluita armada llibertària antifranquista. In: *Cercles: revista d'Història Cultural*, Núm. 8. 2005. 310-314. 310.

pedig ehhez mérten hiányos volt.⁴ Bár a határtól távolabb fekvő és valamivel később felállított táborok körülményei jellemzően némiképp jobbak voltak és a táborlakók már nem a szabad ég alatt háltak, a szenegáli katonák, a nélkülözés és a hatósági erőszak itt sem hiányoztak. Egy internált például ekképp írta le a kezdeti állapotokat: „Amikor a Septfonds táborba értünk és megláttuk a kunyhók sorát, az emberek elkezdtek kérdegetni: »Mi a fenék ezek a fészerek?«, mivel nekik csak egy tető és két fal jutott, melyek északra és nyugatra néztek. És a legtöbb kunyhónak nem volt padlója. Ezt a helyet Septfonds-nak hívják, mely olyan, mint egy mocsár – a fond alacsonyan fekvő, mocsaras helyet jelent – és a talaj nagyon nedves és puha. Szalmát terítettek a földre, de még így is elsüllyedhettél a sárban. Az ok, amiért a kunyhóknak csak két oldala volt, hogy csak egyetlen munkáscsapat építette őket. (...) De nem sokkal azután, hogy megérkeztünk, spanyol asztaloscsoportokat szerveztek közülünk, hogy befejezzék a barakkokat. (...) Velem együtt várt a sorban egy falábú asztúriai, aki süket volt, mint egy ajtófélfá (...). Amikor a rendőrség az igazolványát kérte, nem hallotta, nemhogy értette volna, és csak vigyorgott, mire »bumm!«, az egyikük szörnyű ütést mért az arcába.”⁵ A száműzetésbe kényszerült spanyol köztársaságiak számára felállított koncentrációs táborok utóéletéhez hozzátartozik, hogy közülük nem egyet (így például a septfonds-it is) Franciaország térdre kényszerítése után a náci és kollaboránsaik felhasználták a zsidók internálására is, hogy aztán később németországi megsemmisítő táborokba deportálják őket.

Télezt egy év után engedték szabadon fogságból, s egy lannemezani gyárnál kapott munkát.⁶ Kálváriája ezzel azonban még korántsem ért véget, ugyanis Franciaország nem sokkal később bekövetkező német megszállása egy merőben új és a száműzetésbe kényszerült spanyol munkásmozgalmi militánsokra nézve kiváltképp veszélyes helyzetet teremtett. Észelve ezt, Téllez szeptemberben visszavonult egy kis pireneusi tanyára, ahol földműveléssel foglalkozott. Hamarosan azonban a megszállókkal együttműködő francia rendőrség így is a nyomára bukkant, s két hónapra letartóztatta, majd 1940. október 9-én internálta a legendásan rossz körülményei miatt hírhedtnek számító argelés-sur-mer-i táborba, ahol további fél évet volt kénytelen eltölteni.⁷ Argelés-sur-Mer a határ menti internálótáborok legnagyobbika volt, ahol az összezsúfolt mintegy százezer menekültnek (a legelső három napban még ennél is jóval többnek) fedél nélkül kellett táboroznia a szögesdróttal körbevett homokos tengerparton, kitéve a szakadó esőnek, a szélnek és a hidegnek (ne feledjük, a tábor felállítására még télen került sor!). Az élelmiszerellátás katasztrofális volt: a hiányt az egyenlőtlen elosztás, a hatalmi önkény és a megaláztatás tetézte (az örök szórakozásukat lelték abban, hogy kenyeret dobtak a földre az éhezők lábai elé, hogy aztán azok egymással versengve igyekezzenek megkaparintani azt). Később nyers ételeket osztottak nekik, a főzésről pedig maguknak kellett gondoskodniuk úgy, ahogy tudtak, azaz jobbára uszadékfával táplált tábortüzeknél. A táborparancsnokság ehhez éppúgy nem biztosított főzőedényeket vagy tányérokat, mint ahogyan takarót sem adott a didergők számára, akik közül többen fagyási sérüléseket szenvedtek vagy egyenesen belehaltak a következményekbe. Az ivóvízellátást szivattyúk segítségével kiemelt szűrte tengervízzel „oldották meg”, amely azon túl, hogy messze nem volt iható – kiépített latrinák híján vizelettel és ürülékkel keveredve – vérhasjárványt okozott, újabb életeket követelve ezzel.⁸

A kollaboráns Vichy-kormány német háborús igényeket maradéktalanul kiszolgáló politikája következtében számos foglyot vezényeltek ki munkaszolgálatra, köztük Téllez is, aki 1941. március 1-jétől a

⁴ Mathieu, Anne: Az újságírók szolidárisak a Franco rezsimje elől menekülő köztársaságiakkal – franciaországi spanyol menekülttáborok 1939-ben. In: *Le Monde diplomatique*. 2019. december http://www.magyardiplo.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=2766#Itemid=48

⁵ MacMaster, Neil (szerk.): *Spanish Fighters. An Oral History of Civil War an Exile*. Palgrave Macmillan, 1990. 126.

⁶ Egyes források cementgyárról, míg mások lőporgyárról írnak, kiemelve, hogy az itt szerzett robbantással kapcsolatos ismeretek később hasznára váltak az illegális mozgalomban. Ezzel szemben egy harmadik helyen csupán arról tesznek említést, hogy Téllez egy lőporgyár építésénél dolgozott. Vö. például: Téllez Solá, Antonio: *The Anarchist Resistance to Franco*. Kate Sharpley Library, London, 1994. 47., Villagrasa 310-311., Iñiguez, Miguel: *Esbozo de una enciclopedia histórica del anarquismo español*. Fundación Anselmo Lorenzo, Madrid, 2001. 590. Legközelebb az igazsághoz az utóbbi verzió állhat, tekintve, hogy a már régóta működő helyi ipari létesítmény mellett 1939-től francia és külföldi munkások bevonásával egy új üzem építésébe kezdtek, noha ez nem kifejezetten lőporgyár lett volna, hanem alumíniumgyártó üzem.

⁷ Villagrasa 311.

⁸ Paz, Abel: *CNT 1939-1951. El anarquismo contra el estado franquista*. Fundación de Estudios Libertarios, Madrid, 2001. 21-24.

Külföldi Munkások 321. Századának kötelékében dolgozott előbb Mende-ben, majd 1943 februárjától a Le Collet-de-Déze-i antimonitbányában (mindkettő Lozère megyében található).⁹ A körülmények sehol sem voltak rózsásak, a hatalom arroganciája és a kényszermunkások megalázása pedig arcpirító volt. A mindig öntudatos és rebellis Téllez szembehelyezkedett mindezzel, tiltakozó munkabeszüntetéshez folyamodva, melynek következtében a francia munkafelügyelők végül bepanaszolták a németeknél. Szerencséjére azonban nem került bajba az eset miatt (állítólag azért nem, mert az eljáró német tiszt is harcolt a spanyol polgárháborúban, és tisztelettel adózott a spanyol nép heves vérmérséklete iránt,¹⁰ amit még ha igaznak is fogadunk el, korántsem tekinthetünk tipikus forgatókönyvnek).

A háború további szakaszában több helyütt is erődítési munkálatok végzésére kötelezték (Sète, Agde). Állítólag ezalatt egy szabotázsakciót is végrehajtott a közeli Perpignan-Béziers vasútvonal ellen, majd a továbbiakban Saint-Affrique-ben egy hadikórházban dolgozott.¹¹ Ekkor már 1944-et írunk, a tengelyhatalmak mindenütt visszaszorulóban voltak, küszöbön állt a normandiai partraszállás, az antifasiszta partizánmozgalom pedig mindenütt élénkülően volt. Téllez kihasználva az utolsó lehetőséget, mielőtt további kényszermunkára Németországba szállították volna, 1944 márciusában megszökött, és csatlakozott a földalatti ellenállók mozgalmához (maquis).¹²

⁹ Iñiguez 590.

¹⁰ Villagrasa 311.

¹¹ Iñiguez 590.

¹² Villagrasa 311-312.

Ez a fordulat egyben új fejezetet is nyitott életében, és kijelölte számára az antifrancóista gerillaharchoz vezető utat. Ebben az időszakban nem volt ritka, hogy a spanyol polgárháború antifasiszta veteránjai csatlakoztak a francia ellenálláshoz, így Téllez viszonylag könnyen elvtársakra és honfitársakra lelt, akikkel együtt Aveyron megyében csatlakozott a Belföldi Francia Erők (FFI) IX. Dandárjához.¹³ Az ezt követő hónapokban többek között közreműködött Pont-de-Salars június 29-i bevételében, valamint a szövetségesek dél-franciaországi partraszállását követően, szeptember 10-én Rodés megtisztításában a náciaktól.¹⁴ A tengelyhatalmak gyorsuló ütemű visszaszorulását övező eufória új erőt adott a külföldre szakadt spanyol antifasisztáknak is, akik megerősítve régi szervezeteiket és egyúttal újakat is létrehozva, fontolóra vették a spanyolországi harc felélesztését. Tették ezt abban a reményben, hogy a franciaországi bábkormány és a német uralom bukása után a folyamat nem állhat meg a határoknál, hanem szükségszerűen elvezet majd Európa-szerte minden fasisztoid rendszer – így a Franco-rezsim – bukásához.

Téllez részt vállalt az antifasiszta munkásszervezetek alkotta Spanyol Országos Szövetség (UNE)¹⁵ által 1944 októberében megindított Aran-völgyi invázióban. A többek között Sztálin jóváhagyásával és biztatásával megindított támadás nélkülözötte a gerillák kellő kiképzését és az erődített települések megostromlásához szükséges felszerelést. A támadásban résztvevők ráadásul számszerűleg kevesen, mindössze 3-5 ezren voltak (a pontos számokra vonatkozóan a források ellentmondanak egymásnak), szemben a francóista állam túlméretezett katonai apparátusával. A helyzetet tetézte a franciaországi antifrancóista mozgalomba beépült besúgók információszivárogtató tevékenysége éppúgy, mint a Toulouse-ból és Moszkvából sugárzott sztálinista rádióadások önleplező híradásai, melyek révén Francóék számára az invázió nyílt titok volt. Hasonlóképp az akció kárára vált az a rosszul kigondolt stratégia, miszerint az első támadás iránya Navarra legyen, itt ugyanis a helyi lakosság – karlista tradíciójánál fogva – nem támogatta a gerillákat. lehetetlenné téve a támadás valódi céljának elérését: a harcok kiterjesztését, egy népfelkelés kiobbantását. E cél elérését egyébként a terület terepviszonyokból fakadó ritkán lakottsága is nagyban hátráltatta. Az invázió kudarcát a veszteségekre vonatkozó számadatok is jól szemléltetik (még ha ezeket csak nagyságrendileg fogadhatjuk is el): míg a francóisták mindössze 32 katonát vesztek, addig a másik oldalon 129 halottja volt, ráadásul további 218 gerilla fogságba esett, akik közül utóbb szintén sokakat kivégeztek.¹⁶ Az akció mérlege oly mértékben negatív volt, emléke pedig olyannyira fájó, hogy a Spanyol Kommunista Párt (PCE) több tagjára is kiábrándítóan hatott, a Dolores Ibárruri főtitkár vezetésével dolgozó szerkesztőbizottság pedig „elfeledkezett” róla még csak utalást is tenni párttörténeti összefoglalójuk lapjain.¹⁷ Az, hogy a hadnagyi rangban harcoló Téllez és társai nem tudták bevenni az észak-katalóniai Salardút, s hogy az inváziós kísérlet végső soron katasztrofális végeredménnyel járt, azonban semmit sem von le Téllez áldozatvállalásából és a közreműködésével megvalósult részeredmények jelentőségéből, akár az ő személyes, akár általában véve a gerillamozgalom fejlődésére nézve. A rosszul előkészített akciónak ugyanis fontos szerepe volt abban, hogy utóbb számos anarchista – köztük Téllez – kiléptek az UNE-ből, és elkötelezték magukat a sztálinistáktól független fegyveres ellenállás mellett. Ennek részeként Téllez a következő időszakban megkísérelt kapcsolatokat kiépíteni egyes spanyolországi gerillacsoportokkal, egy újabb külföldről indított támadás anyagi feltéte-

¹³ Christie

¹⁴ Villagrasa 312.

¹⁵ 1944-ben a szövetség tagja volt a Spanyol Kommunista Párt (PCE), Katalónia Egységes Szocialista Pártja (PSUC), a Republikánus Baloldal (IR), a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE), valamint az anarchoszindikalista Országos Munkakonföderáció (CNT). Legnagyobb befolyással azonban egyértelműen a sztálinisták rendelkeztek, akik egyben a katonai hadművelet megtervezéséért és legmagasabb szintű irányításáért is felelősek voltak.

¹⁶ Beevor, Antony: *A spanyol polgárháború*. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2002. 634-635., Heine, Hartmut: *La oposición al franquismo: de 1939 a 1952*. Crítica, Barcelona, 1983. 212-215., Preston, Paul: *The Last Stalinist: The Life of Santiago Carrillo*. William Collins, 2014. 124-125.

¹⁷ Ibárruri, Dolores (szerk.): *A Spanyol Kommunista Párt története*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1964.

lei azonban nem voltak adottak, így a továbbiakban más módon igyekezett szolgálni az antifrancóista ügyet.¹⁸

¹⁸ Villagrasa 312.

Toulouse-ban letelepedve tagja lett a FIJL II. Fél-szigeti Bizottságának (egészen 1946 áprilisáig), s szerepet vállalt a Franciaországban maradt II. világháborús fegyverek gyűjtésében és illegális rejtgetésében, mellyel más antifrancóista militánsokhoz hasonlóan a fegyveres harc alapjait kívánta megteremteni a gerillamozgalom számára. Később összekötőként tevékenykedett a franciaországi és spanyolországi anarchista ellenállók között, s ennek keretében titokban Spanyolországba utazott, igaz a vágyott eredmény elérése nélkül. A Liberter Mozgalom fegyveres gerillaharcot pártoló szárnya azonban mind kevesebb támogatásra számíthatott a száműzetésben működő Országos Munkakonföderáció (CNT) toulouse-i székhelyű Országos Bizottságától, mely a mozgalom hivatalos vezetését magára vállalva a legalitás megőrzése érdekében mindinkább mérsékelt irányvonal érvényesítésére törekedett.¹⁹ Földalatti tevékenysége során Téllez szoros elvtársi és számos esetben baráti kapcsolatba került olyan anarchistákkal, akik utóbb legendás hírnévre tettek szert az antifrancóista gerillamozgalomban: Francisco Llopart Sabaté (El Quico), Josep Lluís Facerías (Face), Diego Franco Cazorla (Amador Franco), Julio Rodríguez Fernández (El Cubano), Raúl Carballeira Lacunza stb.²⁰ Nekik és más harcostársainak később megannyi írásában állított maradandó emléket, sok olyan információt gyűjtve össze róluk, melyek ma is fontos támpontul szolgálnak az antifrancóista anarchista gerillamozgalom kutatásához. Velük ellentétben azonban Téllez hamarosan hátat fordított a számára mind frusztrálóbb légkörű Toulouse-nak és az aktív gerillatevékenységnek. 1946 végén Párizsba költözött, s mozgalmi szerepvállalása ettől kezdve mindinkább szervezési és propagandafeladatok vállalásában nyilvánult meg.

Ezzel ismét új szakasz kezdődött életében, amelynek központi tevékenységét mindenekelőtt az írás jelentette. Rajzolóként, szerzőként, szerkesztőként vagy épp alapító munkatársként megannyi anarchista sajtóorgánumban (*Atalaya*, *CNT*, *Ruta*, *Solidaridad Obrera*, *Suplemento Literario de Solidaridad Obrera*) gondozásából kivette a részét, de az évek során hasonlóképp együttműködött az *Anthropos*, a *Bicicleta*, a *Cultura Libertaria*, a *Historia Libertaria*, valamint a *Polémica* című lapokkal (utóbbinak szerkesztőbizottsági tagja is volt).²¹ Emellett viszonylag hosszú időn keresztül, 1960-tól egészen 1986-os nyugdíjba vonulásáig az Agence France Press riportereként dolgozott, mely egyúttal a fő megélhetési tevékenységet is jelentette számára. Élete hátralevő részét Ceret-ben, majd végül Perpignanban töltötte, s mindenekelőtt annak a munkának a folytatására és kiteljesítésére fordította, amit már az 1950-es évek közepe óta folytatott: az antifrancóista anarchista gerillamozgalom és képviselői történetének feltárására és publikálására, amelyhez elvtársa és jóbarátja, Francisco Sabaté 1960-ban bekövetkezett erőszakos halála erős ösztönzést adott neki.²²

Téllez nevét kétségtől e munka tette közismertté, s még ha a hivatalos történészszakma részéről ezért megbecsülést nem is igen kapott (nem mint, hogyha erre különösebben vágyott volna), kutatásai igen kiterjedtek voltak és szerfölött hiánypótlónak bizonyultak. Munkájának nehézsége kezdetben ugyanakkor mindenekelőtt abban állt, hogy úgy tudósítsa az antifrancóista ellenállás történetéről, hogy azzal ne sodorja veszélybe túlzott mértékben a mozgalom még élő militánsait, akikre – s ehhez nem férhetett kétsége – még külföldön is vadásztak a francóista rendőrség ügynökei.²³ Habár ő maga ekkor már nem vett részt radikális akciókban, kapcsolatai és feltételezett ismeretei miatt a francia rendőrség

¹⁹ Christie

²⁰ Téllez: *The Anarchist Resistance to Franco*. 48.

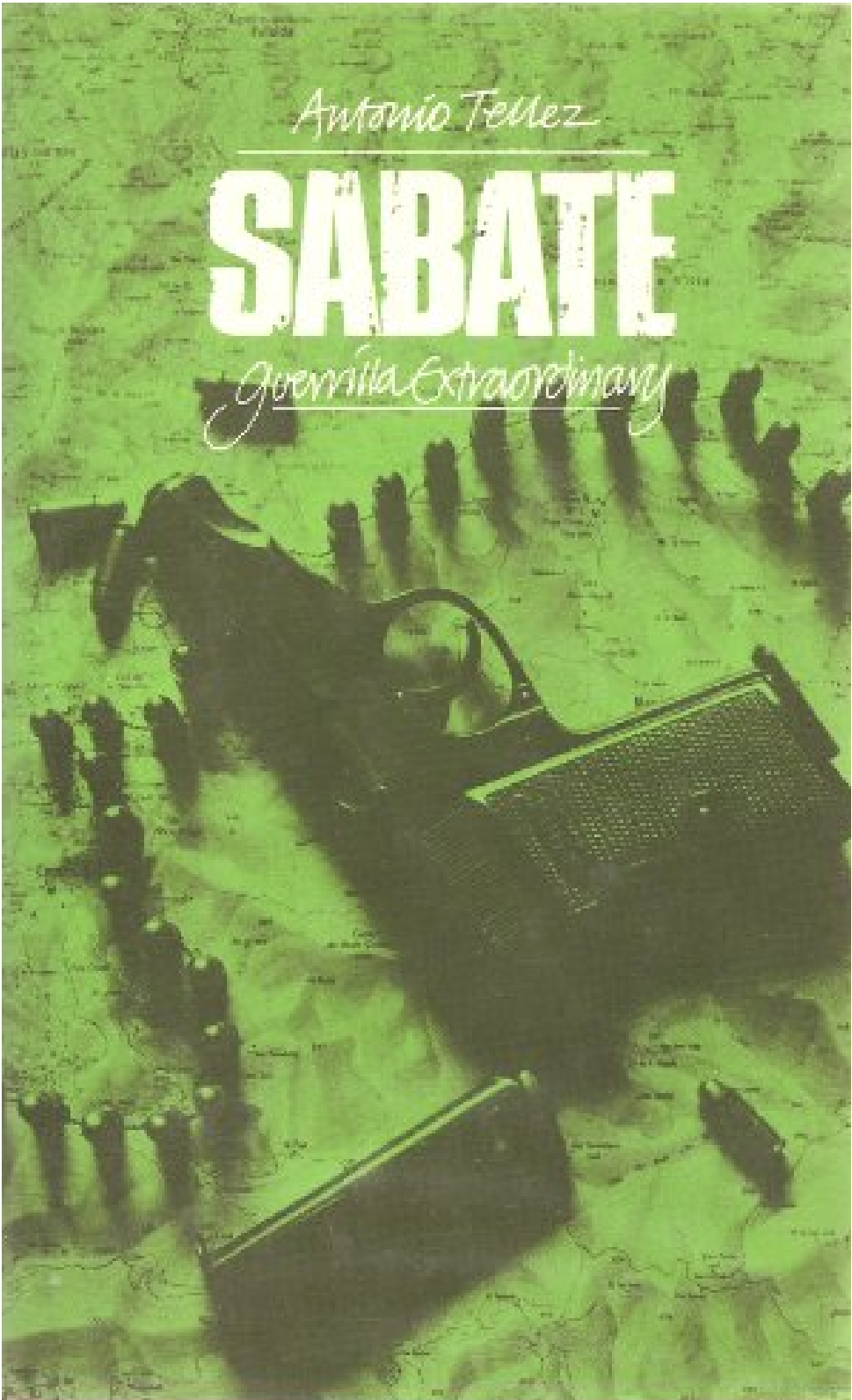
²¹ Iniguez 590.

²² Christie

²³ Az idős anarchista militáns Laureano Cerrada Santos-t például, aki korábban aktív szerepet vállalt egy Franco elleni 1948-as merénylet előkészítésében, továbbá aki illegális nyomdát üzemeltetett és profi hamisítóként fontos szerepet játszott a földalatti antifrancóista mozgalom támogatásában, már Franco halála után gyilkolta meg párizsi otthonában a spanyol titkosrendőrség egy ügynöke. The Death of Cerrada. In: Téllez Solá, Antonio: *The Unsung Struggle. Resistance to Franco 1939-1951. The Assassination Attempt on Franco from the Air – 1948*. Kate Sharpley Library, London, 2006. 33-35. (Eredeti megjelenés: *Black Flag*. Vol. IV. No. 13. 1977.)

többször is beidézte, hogy kompromittáló információkat csikarjon ki belőle letartóztatott anarchisták ellen – sikertelenül.²⁴

²⁴ Villagrasa 313.

Franco halála és rendszerének összeomlása után a szigorú konspiráció követelménye valamelyest enyhült, s tekintve, hogy a liberter mozgalom több évtizednyi kényszerű illegalitás után most már Spanyolországban is előjöhett a föld alól, az ilyen tematikájú és szellemiségű könyvek kiadásának feltételei ott is lehetővé váltak,²⁵ bár hatásuk összességében korlátozott maradt. Téllez az évek során számos fordítást végzett németből, angolból, olaszból, továbbá cikkek és könyvek sokaságát ontotta magából, lényegében egész hátralévő életét ennek a feladatnak szentelve. Előbb Francisco Sabatéról,²⁶ majd Josep Facerías-ról²⁷ készített viszonylag terjedelmes életrajzi monográfiát, később viszont egy számos gerilla-portrét tartalmazó kiadványt is megjelentetett.²⁸ Egyebek mellett feldolgozta a Franco elleni 1948-as merényletkísérlet történetét,²⁹ írt a Ponzán csoportról,³⁰ részletesen bemutatta a Felszabadítás Ibériai Bizottsága (MIL) és a katalán anarchista militáns Salvador Puig Antich kapcsolatát,³¹ de hasonlóképp megemlékezett megannyi elfeledett spanyolországi gerillacsoportról,³² illetve a gerillákat különféle módon támogató, határon túli antifrancoista anarchista csoportok és militánsok tetteiről.³³

²⁵ Téllez munkái Spanyolországban a Virus Editorial gondozásában jelentek meg, míg korábbi műveit a párizsi La Hormiga, a Bélibaste és a Ruedo Ibérico adta ki. <https://www.viruseditorial.net/es/libreria/busqueda> [http://www.ruedoiberico.org/libros/](http://www.ruedoiberico.org/libros/autores.php?id=90)

²⁶ Téllez Solá, Antonio: *Sabaté. Guerrilla urbana en España (1945-1960)*

²⁷ Téllez Solá, Antonio: *Facerías. Guerrilla urbana (1939-1957). La lucha antifranquista del Movimiento Libertario en España y en el exilio*

²⁸ Téllez Solá, Antonio: *La lucha del movimiento libertario contra el franquismo*

²⁹ Téllez Solá, Antonio: *Historia de un atentado aéreo contra el General Franco*

³⁰ Téllez Solá, Antonio: *La red de evasión del Grupo Ponzán. Anarquistas en la guerra secreta contra el franquismo y el nazismo (1936-1944)*

³¹ Téllez Solá, Antonio: *El MIL y Puig Antich*

³² Pl.: Téllez Solá, Antonio: *The first guerrillas in Cantabria* <https://theanarchistlibrary.org/library/antonio-tellez-sola-the-first-guerrillas-in-cantabria>, Téllez Solá, Antonio: *Marcelino de la Parra. Anarcho-sindicalist Guerrilla from León* <https://theanarchistlibrary.org/library/antonio-tellez-sola-marcelino-de-la-parra-anarcho-sindicalist-guerrilla-from-leon>, Téllez Solá, Antonio: *History of a Guerrilla Band. The three Jubiles brothers* <https://theanarchistlibrary.org/library/antonio-tellez-sola-history-of-a-guerrilla-band-the-three-jubiles-brothers>

³³ Pl.: Téllez Solá, Antonio: *Anarchist international action against Francoism from Genoa 1949 to The First of May Group* <https://theanarchistlibrary.org/library/antonio-tellez-sola-anarchist-international-action-against-francoism-from-genoa-1949-to-the-fir>, Téllez Solá, Antonio: *Goliardo Fiaschi* <https://theanarchistlibrary.org/library/antonio-tellez-sola-goliardo-fiaschi>

Octavio Alberolával, az antifrancóista Május 1-je Csoport vezetőjével és az Internacionalista Forradalmi Akciócsoport (GARI) tagjával

A Franco elleni 1964-es sikertelen merényletkísérletben részt vevő skót anarchista Stuart Christie által írt nekrológot idézve – aki 1973-ban találkozott vele először, s aki Sabatéről szóló fent említett életrajzát angolra fordította – Téllez-nek mint történetírónak „két fő célja volt: olyan önzetlen férfiak életének megörökítése, akik nem voltak hajlandók kiegyezni eszmei téren (...) egy olyan rendszerrel, melyet aljassnak és hitványnak találtak, és akik felnőtt életüket annak szentelték, hogy felszabadítsák Spanyolországot az utolsó tengelyhatalmi diktátortól. Munkássága nagyban hozzájárult a történelmi emlékezet helyreállítását célzó mozgalomhoz, amely manapság olyan fontos szerepet játszik a kortárs spanyol politikában. Téllez másik célja az volt, hogy demonstrálja: az egyén sohasem tehetetlen, mindig van lehetőség a lázadásra és az igazságosnak tartott eszme védelmére, még a legkedvezőtlenebb és legszerencsétlenebb körülmények között is.”³⁴ Lényegében ugyanezt a gondolatot szövi tovább Alfredo Bonanno, a modern inszurrekcionista anarchizmus egyik legismertebb teoretikusa és militánsa Téllez Sabaté életrajzának angol kiadásához írott előszavában: „Ezért hasznos egy ilyen könyv mindig: mert olvasása cselekvésre készíttet, lelkesedést ébreszt. Mert megmutatja azt az ezer és egy módot, ahogyan le lehet csapni az ellenségre, mert nem ad teret a beletörődésnek és a kételynek.”³⁵

Antonio Téllez 2005. március végén hunyt el Perpignanban, szokásához híven nyughatatlanul épp a FIJL 1935 utáni történetén dolgozva, mely munkája így módon befejezetlen maradt. Gazdag kézirat-, fotó- és dokumentumgyűjteményből álló hagyatékát³⁶ felesége Téllez halála után az amszterdami Nemzetközi Társadalomtörténeti Intézetnek (IISG/IISH) adományozta,³⁷ így téve hozzáférhetővé kutatók, mozgalmárok és a téma más érdeklődői számára.

³⁴ Christie

³⁵ Bonanno M., Alfredo: Introduction. In: Téllez Solá, Antonio: *Sabate. Guerrilla Extraordinary*. Elephant Editions – AK Press, 1998. 9-12. 11.

³⁶ <https://iisg.amsterdam/en/search?search=t%C3%A9llez>

³⁷ Christie

Anarchista könyvtár

Poór Péter
Antonio Téllez Solá (1921-2005)
2023

A nemzetközi munkásmozgalom történetéből (évkönyv). XLIX. 2023. Letöltve 2024.08.31-én a
<https://yearbook2.hu/Evkonyv2023.pdf> URL-ről.

hu.theanarchistlibrary.org